

ბურჯი ეროვნებისა

ნოემბერი

BURJI EROVNEBISA

1995 წელი

ავიგუჩიანის
ფურცალი

ბგ. 8-9

რა ენა წახდეს

ბგ. 6

ილიას გეგული

ბგ. 12

ღაიბგუნა პროვანსის
ნიგნაღ

ბგ. 4

სახლიანი ივლილით

ბგ. 5

ანაგანა

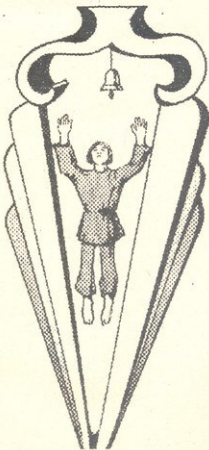
ბგ. 15

შუკითხვა

საქართველოს
გეგნიერებათა

აკადემიის პრაზიკანს

ბგ. 16

4

ენა ღა
პროვანული
კულგურა

ბგ. 7

„პირი რიგარ
თგილისუი?..“

ბგ. 11

ენა ღა სოკრა

ბგ. 10

უნიგურა
ნიგნაღ

ბგ. 11

ნომერი დაიბეჭდა სააკ-
ციო საზოგადოება „ოფსე-
ტური ბეჭდვის ფაბრიკის“
შემუშავებით.

რედაქცია მადლობას
უხდის დირექტორს დავით
ლუკაშვილს, მთავარ ბუღალ-
ტერს ოლია გონიტაშ-
ვილს და მთელ კოლექტივს
თანადგომისა და შემუშავო-
ბათვის.

მთავარია სწავლების ხარისხი

შესამე ვერაფერია

უკეთესო ნიმუშების შესწავლა, შემდეგ — სამეცნიერო და პოლიტიკური ლიტერატურის კითხვა — უმისოდ სიღრმეა ჩრტვითი ენის ახალგაზრდა ვერ დაეუფლება ამ მხრივ უმაღლესი სასწავლებლებს, საშუალო სკოლაც სკოდავს იქნეს, აქაც ლიტერატურის სახელმძღვანელო დგას წინა მხატვრული ნაწარმოების გარეშეა ძირითადი მონაღ მინერალა, შინაარსიც სახელმძღვანელოდან მიუხაზ, ნაწარმოები კი მისწავლებს არ წიკეთობას.

ეს იგივეა, რაც გრამატიკის მეშვეობით ენის შესწავლა.

ჯერ მხატვრული ნაწარმოები (მისთან არა აველა მწერლისა და აველა ნაწარმოები ერთობაღ, არამედ შეკრულ მუხრეღელ) უნდა წიკეთობის მოსწავლეს, მერე აქვს აზრი გაეგვას. სიტუერტყც კი მზრად არ იცნობს ამ ნაწარმოებს, რომელსაც აჩვენებს.

საღვთვრატურით ენის მხატვრული ლიტერატურის გარეშე ახალგაზრდა ვერ დაეუფლება.

9. საშუალო სკოლის სახელმძღვანელო არ შეიძლება იყოს უმაღლესი სკოლის სახელმძღვანელოს კონსპიკტი. ამის ანგარიში არ ეწევა. პირველი ყოვლისა, საკითხი უნდა მოვკარდეს ისეთ სავანითა სწავლებლისა, რომელითა სახელმძღვანელოებს ზვედ ადგილობრივ ვადგენით (საკართველოს ისტორია, ქართული ლიტერატურა, ქართული ენის გრამატიკა...).

10. შიასიეკრებულთა სასკოლო ფორმის შექმნის საკითხი ინტელეგენციამ, კერძოდ, საშეკნიერომ, ნახვეტი პროფეტვის პონორაზის თით პროფეტო რომ ვაილოს, რაითის სოფლებში სკოლის საკორი

სასწავლო კანონების შექმნის შევარდენიანებით. ბეერგან ასეთი კანონები სკოლას არ მოეკოვება.

ველები ზვეწი დღეაღ თანხას ნთქვეს და ხალხის ზვეწობრივ დავეუთების უწევს ხელს.

ველების გამართვის ნაცვლად მიტევაბუღლის ხოვლის პატევისაცვამდ გარვეული თანხა რომ სკოლის ფონდში შეგტანონ, ხოლო თი ხამხასორიადე არის შეტანალი, საგანგებოდ აღინიშნოს რაითის გახვეწის (ანდა სხვა გზით), ბუნებრივად აწვევინებს.

ამის გამართვითუბა მწელი არ არის, თუ ინტელეგენცია სათანადო პროპაგანდის გასწავებს და ხელსაფლამა საკმეწს ორგანიზაციულ ღონისძიების წარმეგვინებს.

სტავთა შორის, 1903 წლის რევილიციის დროს ქველებს მოსწონდა ერთ-ერთი ღონეზრდი ვერხისა და სამეგრადობა.

11. რაითის სკოლებში ბეერი გამორევიტი ნიქუერი ზავეწი სწავლებლის (ნიქუერი არ სავროთოდ, ამ თუ ამ დარგში) მზრად საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ ასეთი ახალგაზრდა უმაღლეს სკოლაში ვერ შეიძლება ამ შვილობის ამის თვის არა აქვს და საშუალო სკოლის სწავლებლის, ანდა, თუ უმაღლესი სკოლის უმაღლესი გამოსცეგ ვადა მას გზას უღიპავს ნაცვლად ნიქუერი და ნაცვლად მომზადებული ახალგაზრდა, რომელსაც ენერვეული შრომელი ზურგს უმაგრებს.

ვეწვითი ვებედავთ ამ ბარათის სრულ ტექსტს: „შოთელიის ენების“ ჩვეულის ხელმძღვანელს, საბჭოთა კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის წევრს, კორესპონდენტს ე. იარცევის ღრმად პატევიცილო ვიტტორია ნიკოლოზის ასული!

განათლების სამინისტროსთან ერთად ასეთი გამორევიტი ნიქუერი ახალგაზრდები უნდა გამოვავლინოთ, მათ სწავლებლის თვალ ვადვეწოთ და უმაღლეს სკოლაში მართებე შევადგენოთ.

30926060ბ, 4
30ბ06, 1973 წ.

დაეიბრუნეთ პროტესტის ნიშნად!

ამ ოციოდ წლის წინათ საბჭოთა კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ენათმეცნიერების ინსტიტუტში დანიყო მზადება მრავალტომიანი ენციკლოპედიური ხასიათის ნაშრომის „შოთელიის ენები“ გამოსაცემად. 1982 წელს გამოვიდა ამ ნაშრომის თეორიული ხასიათის ერთ-ერთი წინამძღვარი კოლექტური მონიერგადის საბით „შოთელიის ენების კლასიფიკაციის თეორიული საფუძველები. ნათესაობის პრობლემა“. კრებულში დანიბედა ამ მონიერგადის რედაქტორის, ბ. სერბერენიცივის სტატია „ენათა გენეტიკური ნათესაობის პიპოთეზათა საკმეო საფუძვლიანობის პრობლემა“. სტატიის ის მონაცეითი, რომელიც ექვებუდა იმერეულ-კავკასიური ენათა შესწავლის ზოგ ასპექტს, არა მარტო შორის დგას კენსიფიკებისაგან, ახამედ, იმადლოულად ტენდენციურად გახვეწის.

„შოთელიის ენების“ რედაქციის თითენით, არწ. ჩიპობავას გაგზავნილო. ჰქონდა თავისი სტატია „ქართული ენა“. როცა ვავეწო ბ. სერბერენიცივის აღნიშნულ სტატიაში, პროტესტის ნიშნად დღემე გაგზავნე თავისი სტატიის უკან დასაბრუნებლად, ხოლო შემდეგ პირად ბარათიც აახლა „შოთელიის ენების“ გამოსცემის ჩვეულის“ ხელმძღვანელს.

ვეწვითი ვებედავთ ამ ბარათის სრულ ტექსტს: „შოთელიის ენების“ ჩვეულის ხელმძღვანელს, საბჭოთა კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის წევრს, კორესპონდენტს ე. იარცევის ღრმად პატევიცილო ვიტტორია ნიკოლოზის ასული!

ბ. სერბერენიცივის შესავალი წერილის ვაცნობის საშუალება მე მომეცა შოთელიის მემედბე, როცა უკვე გამოვზავნილო ჰქონდა „შოთელიის ენებისათა“ ჩემი სტატია „კლასიფიკაციის ენა“.

თუ ვერწმუნებთ ბ. სერბერენიცივის, ითვეტვიტ ენათა ნათესაობის წ. მართ ადგენდა ოთხეღვენტვინათა პალინტოლოგიური ანალიზის გზით და რომ ასეთივე არამეცნიერული მეთოდებით სარგებლობდა ეჭვათი შეილო, როცა ცდლობდა გაჩეთვლა და სხვა კავკასიური ენების გენეტიკური ნათესაობის დასამტევის (კლასიფიკაციის თეორიული საფუძველები“, 1982, გვ. 17).

წ. მართ — პალინტოლოგია, როგორც ენობილია, საგართოდ არ ენობდა ენათა გენეტიკურ ნათესაობას და, ბუნებრივად, არც ცდლობდა ითვეტვიტ ენათა ნათესაობა დამეტევიტვინათა ოთხეღვენტვინათა ანალიზის საშუალებით.

ეჭვათი შეილო „ასეთივე არამეცნიერული მეთოდებით“ — ეი. წ. მართის ვეგმენტვინათა პალინტოლოგიური ანალიზის მეთოდით — არასოდეს მეშინობდა.

ბ. სერბერენიცივის შეწელობა იმერეულ-კავკასიური ენათა შესახებ, რიზლად რომ ვთქვათ, ღრმად ტენდენციურია.

ასეთი ბარობებში თანამშრომლობის საკითხი იმსხნება ამტკივც ვთხოვთ ჩემი სტატიის უკან დაბრუნებმა, პატივისცემით,

არწ. ჩიპობავას,
6.III.1983

სახელიანი ივლიდეთ!

მხროვანი მხენიარი მიმართავს ახალგაზრდობას

ოთხმოცი წელი... „გზა ყოვის წამავალისა“ გარდაუვალე წესია: ერთი თაობა მიდის, მეორე — მოდის... ხალხი კი უკვდავია. უკვდავია მისი ენაც, თუკი მას ხალხმა ზურგი არ შეაქცია; ენა თაობიდან თაობას გადაეცემა, და მისი წყალობით ეს თაობები ერთ ხალხად ითქმის: ხალხის მეობას მესი ენა გვიანიწნებს. ენის საშუალებით გა-

დაეცემა შემდგომ თაობას, რაც წინა თაობას ცოდნა-გამოცდილება და უგრძობია. ეს რომ არა, კულტურის განვითარება შეუძლებელი იქნებოდა.

ბუნებრივია, რომ ყოველ ადამიანს უყვარს თავისი ენა, ჭყვარს დედაენა.

ასევე ბუნებრივია, სხვის ენას პატივისცემით უკვიდებოდეთ: „სხვისი ენა“ აკი ვილაციისთვის დე-

დაენაა.

რა თქმა უნდა, ვისაც თავისი ენა არ უყვარს, სხვისი ენის პატივისცემას ვერ დაიჩემებს, მისთვის ყველა ენა ერთია: ის კოსმოპოლიტია და არა— ინტერნაციონალისტი.

ქართულ ენაზე მდიდარი მწერლობა მოგვეპოვება. ეს მწერლობა ჩვენი კულტურის დიდი ძალაა, თუკი მკითხველი და, პირველ რიგში, ახა-

ლგაზრდობა მას სათანადოდ მოეციდება.

ქვეყნას სტირდება განათლებული ახალგაზრდობა. ზერეულე ცოდნა, უეციობა პატრიოტული ვერ იქნება...

დიდი მოვალეობა ანუეს, კურძოდ, ახალგაზრდა მცენიერ მუშაკებს — განავითარონ ის დარგები, სადაც აქამდე ძლიერი სკოლა და სამეცნიერო ტრადიციები არ შექმნილა, ხოლო იქ, სადაც გარკვეული ტრადიციები მოგვეპოვება, ნაფიფთონინ ახალი მიღწევებისაკენ: კარგს უკეთესი უნდა შეემატოს.

ნიჭიერი ახალგაზრდა ჩვენში საძებარი არ არის. ნიჭს დამედარი შრომის უნარი უნდა ზურგს უმაგრებდეს. ეს კი ხშირად გვაკლია.

შრომა ყველა დარგს, ყოველ საქმეს ესაჭიროება. მშრომელი ახალგაზრდობა ქვეყნის ბურჯია, ხალხის ნათელი მომავლის საფუძველია.

გამარჯვება ვუსურვოთ ჩვენს ახალგაზრდობას შრომაში, სწავლაში, კიკაცობაში!

სახელიანი ივლიდეთ ცხოვრების გზაზე!

არ.ე. ჩიქოვაძე
(ახალგაზრდა კომუნისტე, 20 აპრილი, 1978 წ.)

თამარ შიასაშვილი, არნოლდ ჩიქოვაძე

რეპეზ ვახდენს

საქართველო
შენიშვნები

ალბათ, ბევრმა თქვენგანმა სათარჯინო გამოტანბოლ ფრანზიზ იცნო სტრუქტორი, რომლითაც დღეით გუზამიშვილი გეოლოგთაგანია და ერთდგარი უბრალოდ გაიღობაზეთა ვაზარაზ მეტეორის სიფიქტზე მიგვანიშნებს. მაგრამ ამჟამად ზეინსილაც არ გვაინტერესებს დიდი პოეტთან და ასევე დიდი მეფის დამოკიდებულება, ან თუნდაც კონკრეტული პოლიტიკური ნაბიჯის შეფასება. ეს ფრანზ მშენებელად გამოხატავს სახელად სტილისტური გამოყენების ხეცითვისას. ამ თვალსაზრისით განხილული ყოველი სიტყვა, მართლაც, ბევრისთვისაც და დამტკიცება და მათი ამოცნობა, ფუნქციონირების არეალის ზუსტი განსაზღვრა სწორმეტაფორების ერთ-ერთი უმთავრესი პირობაა.

რას გვეუბნება ამის შესახებ სიტყვა ბევრი? ბევრი ისევე, როგორც მისი სინონიმური მრავალი, განუთხლებელი სიტყვების აღნიშნული ზედსართავი სახელია. სინონიმური მნიშვნელობის მიუხედავად, შესიტყვებში ისინი განსხვავებულ მინიარსობრივ ნიშნისთვის ახდენენ. საერთოდ, სინონიმური მნიშვნელობის სიტყვიდან ერთი ყოველთვის უფრო ფართო მნიშვნელობისა, რომლის სიტყვით შეთანხმებითი შესაძლებლობები სხვებთან შედარებით ნაკლებიანა შეზღუდული.

გაურკვეველი სიმრავლის აღნიშვნულ სახელთანაც ასეთია ბევრი. მის თანდასაბრუნებელი კონკრეტული მინიარსი ქვეთია, — ძველ ქართულში ბევრი ნიშნავდა 10000-ს. როგორც ჩანს, გაურკვეველი რაოდენობის აღნიშვნულ მსაზღვრედად მისი გამოყენებისას ძველსა და საშუალო ქართულში მნიშვნელობა არ ქვეითია საზღვრების სიმართლის ხასიათს, — იგი შეიძლება ყოველთვის თვლიდეს და არავალდებულად შეეხება მრავალს, იგი იმავითვე შოლოდ თვალად სიმრავლის აღნიშნავდა

გამოიყენებოდა, რამაც თანდათან ერთდგარად შემოსაზღვრა ბევრის ხასიათის არც და მისი გამოყენება თვითადი სახელებით გამოხატული საზღვრულთან შედარებით არაბუნებრივი გახდა.

თანამებროვე ქართულში ბევრი ბუნებრივ შესიტყვებებს ქვია.

ა) ნივთიერების სახელუბთან, რომელია სიმრავლესილიდ დაუნაწევრებელია,

გეგრნი გეგრს რასემ იტყოდნენ...

მთლიანია (ბევრი ღვინო, ბევრი ხორბალი, ბევრი თქო...)

ბ) საწყისებთან ან მინიარსობრივად მათთან აღნიშნულ სახელებთან (ბევრი მუშაობა, წერა, თიხვა, ლაპარაკი, სიცილი, საშუა...)

გ) პროცესის, ხელიშის, სოციალური მდგომარეობის აღნიშვნულ სახელებთან (ბევრი შევინაზე გაყვადელი, თქო...)

დ) ბევრი შეიძლება შეგუდეს გარკვეული ზეინის ზნიშნითაც (ბევრი ვედად, მარშპარის ვერ გაუფხარე ძირა შე, აკაკო...)

აღნიშნულ შემთხვევებში ზოგჯერ სრულიად უმართებელია ბევრის ნაცვლად მრავალის გამოყენება (არ შეიძლება მრავალი ღვინო, მრავალი მუშაობა, მრავალი თქო...), თუნდაც ცალკეულ შემთხვევებში (იხ. ბ. გ.) ეს გარკვეული შესაძლებელია, თუცა აქედნეტი კეთდება არა იმდენად პროცესი-ხელიშისთან დაკავშირებულ ზეინის ერთობლიობაზე ან გარკვეულ ქვედაზე არამედ ან ხელიშის მქონე ადამიანთან მათი მოქმედების ერთდგარ მათემატიკურ (მეცნიერ) სიმრავლეს აქ უკვე დიდი მნიშვნელობა ენიჭება წინადადების სტეა წევრებს, სა-

ერთი კონტექსტს. ფრანზიზ: „ბევრი მევენაზე წებს უმინდობის გამო“ — სუბიექტის პროფესიული მხარეა აქცენტირებული და შევენაზე ერთდგარი ტრებიობის მინიარსის გამოხატულება, ხოლო შესიტყვებაში: „მრავალი მევენაზე წებს (უკვე ავობდება ჩივის) უმინდობის გამო“ — სუბიექტის პერსონიფიკაციული სიმრავლეს უფრო შესაძრავს (პროფესიული

კეთილებების შესარჩენებით, რასაკვირველია).

აღნიშნული ნიუანსური სხვაობა კიდევ უფრო კარგად ჩანს საწყისებთან ან მათთან გათანაბრებულ სახელებთან, რაც უფრო მეტი მინიარსობრივი კავშირი აქვს საზღვრულ სიტყვებს არსებით სახელთან, მით უფრო ბუნებრივია მასთან მსაზღვრელად მრავალის გამოყენება: მრავალი ცდა, მრავალი შეთხება... ამ შემთხვევაში აქცენტრირებული არა მოქმედების მასშტაბია, არამედ მათ არავითარებლობა, კონკრეტულ გამოყენებათა სიმრავლე. ამიტომ ბუნებრივი შესიტყვებებია: „სადააშის ბევრი თიხვა არა სასარგებლო“ და „სადააშზე მრავალი თიხვა დღეცა მომსახურებს“.

მასთანავე ბევრის გამოყენება მართებულია არამრავალზე მრავალზე, ზოგადი მინიარსის, სიდიდის აღნიშნავდა, ხოლო მრავალი ბუნებრივ შესიტყვებებს ქვია ისეთ სახელებთან, რომლებიც თვითადა მინიარსობრივ დანაწევრებულ გამოხატავს. ამგვარი გამოთქმებია: მრავალი შთა (მდინარე...), მრავალი ქვეთია (ქალაქი...), მრავალი ადამიანი, მრავალი წელი და ა.შ. უფრო მკაცრად არის განსაზღვრული არც ზნისარეული მნიშვნელობით გა-

მოყვებულნი ფორმებისა: ბევრად და მრავლად. ამ შემთხვევაში განსაკუთრებით საინტერესო სურათს გვაძლევს წინადადებაში მათი ისეთ ზნიშნით დაცემობრება, რომელიც კავშირითობის, სიმრავლის, განყოფილებლობის... აღნიშვნული არიან, რომლებსაც რიცხვი დატოვობრივად მხოლოდ გრამატიკულად გავრჩევთ, თორემ მინიარსობრივად ყოველთვის არაერთ მოქმედებას გამოხატავენ. ასეთებია: დაწერა, დაფარვა (მათთანავე), მიგრირება, ამოკრება, ჩაწევილება და მისით. ასეთ ზნიშნებთან და სახელზნიშნებთან ამბარება მხოლოდ მრავლად. „ეზოში ახლაგარდენა უკვე მრავლად მოგარგოდიღვინ“ (ან შეკრებილიღვინა). „თოლბები მრავლად მოფრტულელიო“... ამავსი მიზეზის გამო გვაქვს ამრავლად დაწყოლობა წიგნები“ და არა „ბევრად დაწყობილი“, „მრავლად ამოკრედილი ციბრები“ და ა.შ.

მაგრამ ისეთ ზნიშნებთან თუ სახელზნიშნებთან, რომელთა მნიშვნელობაში სიმრავლე (II სიტყვაზე) დანაწევრებულ მთლიანობას წი არ გულმსმობს, არამედ მათობრება, ერთიანი მასის, მასშტაბის მქონეობის, გვაქვს მხოლოდ ბევრად ზნისარით. გულმსმობთ ასეთ ზნიშნებს: მოკვება, გარდა, ავსება, დაკლება... შესაბამისად იქნება: „აწუნებელი მოსავალი ბევრად (და არა მრავლად) ჰარზნელს“, „მოკვლობა ბევრად (და არა მრავლად) გაზარდა“, „დანაშაუმა ბევრად იკლა“ და მისით.

ასე რომ, ბევრი მართლაც ბევრს რაზეც იტყობს, თუკი გულმსმობთ მოყვანილებით და, თუკი სურვილსა და მონდიშების არ დავაკლებთ და ფიქრს არ მოუხარამკედობთ, არც ისე ბევრს შრომა საჭირო ხას მისოდ, რომ მრავალი შეკლმა და სტრული უტარხელობა თავთან ავიცილოთ.

ენა და ნორმა

თეთრი წყარო, ხუხუგანი, უაუფსო...

რთული შიღვენილოვის ძართულ გომგრაფიულ სახელთა მართლდარა

გეოგრაფიული სახელები, საზოგადო სახე...

საკითხი რომ მოხატვარებულა, ამის მოქ...

თანამდგრველ ქართული სალიტერატურო...

1. ეთანამდგრველ თან...

2. ცალკეულ დარ...

3. თანამდგრველან...

4. აღსანიშნავი...

და სახელები (ტა)

1. დარღვეულ შე...

2. ტოპონიმები, რ...

3. ეთანამდგრველ...

4. ეთანამდგრველ...

5. ეთანამდგრველ...

სტილი

ქართული ლიტერატურის

«თქვენი ჩირი მ. მარაბდალუბო»

ველა ენის თავისი დამახასიათებელი...

ბერაო არაზუსტი წარმოთქმა...

შინამდგრველ ენის საარტიკული...

შინამდგრველ ლიტერატურაში...

წინამდგრველი, თუ ვინ სადარია...

ქართულიაბიჯის წინამდგრველი...

მავალითა, კარბია ქართული...

კარბია ქართული ეს ეკ გამო...

რაც უფლებს წ ბერკას მის...

კარბია და დილი პასანც...

სეთი ღორბეა მერკას რვა...

თ. ანანს რეპლ...

«პიერ რიპარ თბილისში?»

ბოლო დროს გაზეთებში, სატელევიზიო და რადიოგადაცემებში ძალიან მომჩაგრედა უცხოური ტერმინები და საბელწოდებები. მათი ხშირი გამოყენება, სამწესიროდ, ზოგიერთს განსაკუთრებით კარგ ტონად მიაჩნია. თან ცდილობენ, რაც შეიძლება ხსენებდნენ და ცდიდნენ ის ელვადობა, რაც ამ სიტყვებს გამსჭვინტებელ ენაში აქვს. ამ დროს ხშირად გაუთვალისწინებელი რჩება, რა არის შესაფერისი ქართული ენის ბუნებისათვის და რა — არა. ამგვარად გვინდა ერთ ასეთ შემთხვევას შევეხოთ.

გაზეთ „ნატურასთვალში“ თანხმობანდებული უცხოური სახეობითი ბრუნვის ნიშნის გარეშეა წარმოდგენილი: „პიერ რიპარ თბილისში“, „კვიტ მისმა... დაქანდა ტოპოლოგია შენსიშვივი შედეგული: ლინ... და ვიანგელსტა, კლავია მიფერ, სინდი კროფორდ, ნაოში კემბელ, კისტი სტრალინგტონ, პილინა პირეტოვა და ელ მაფერსონ“; „იტარ-ტას იუწყება“; „ტამაშას პირმა“ და ა.შ. (№2 (79), აგვისტო, 1995).

ეს ხომ სრულიად არა ბუნებრივი ქართულია არა გვეჩვია, ეურნალისტები, რომლებიც ამგვარად წერენ, საუბრისას ასეთ ფორმებს იყენებდნენ.

შეაკეთი ფორმების შე-

ბოტანა სამწერლო ენაში ზეფი საეკუნის პირველ მეთოდებში უკიდეს ინდო-ჩინური სოფლისურების მონათულების მწერლებმა, მათ შორის გრაგოლ რაბატიმ და კოსტანტანე გამახურდამ, მაგრამ, მათი დიდი ავტორიტეტის მიუხედავად, ეს ცუდა წარმადებლად დამთავრდა.

ბრუნვის ნიშნის გარეშე თანხმობანდებული საეკუნის სხვების გამოყენება სხელობით ბრუნვაში არ

არის ბუნებრივი თანამედროვე ქართულიათვის. მაგალითად, დუშუბულთა ასეთი გამოთქმა ვაზტანე მოვდა, ეს ტყმა უცხოურ საეკუნთარ სახელებსაც ბრუნვის ნიშნის დართული ენის ასე ვთქვათ, აქართულბს, თავის ეკონში ატყვის ამ სახელებს. ნუ შევეცდებით ხელაღწერი ფორმების შემოტანასა და დამკვიდრებას.

6068 მუხარბია

უნივესიტი ნიგნაპი

უკანასკნელ ხანს ბევრად გაიზარდა ე.წ. ბეტადითი პროფესიის გამოცემის საცემ. თუ რასაც წერთ, კანონმდებლობა არაა და გადეთ შესაბამისი თანხა, შეიძლება გამოსცეთ ნიგნა. თვეში უფლებები კანონითაა დაცული. მაგრამ არის პრობლემა, რომელიც ხაკანმდებლო აქტებით არ განისაზღვრება, ეს პრობლემა მარტვიად ასე გამოითქმის: როგორ ვწერთ? ამ შრომე კი დიდი განუკითხაობაა.

პოლიპის“ ნინალოფტე ბრძოლაში და გვირგვინ, თუ როგორ დაემადათ სხვადასხვა სახის სასული კოდექსი, დიქიორი, არაფი, ლექსი... მაგრამ ყველაფერ ეს იმეზად უფირო ქართულით არის გაბოზებული, იმეზნადა დამბრუნებული ქართული ენის სინტაქსური ნიგნა, დამბრუნებული ხელწერილი გამოითქმები, რომ წარმოდგენილი სასიამოვნო სასულიბიკ კი ვერ აგინალებს ნიგნის ნიგნის შემდეგ მიღებულ მისიმ განმარტების.

გებათა, რას გულისხმობენ ავტორები შემდეგ გამოთქმაში... „ორეკრ შედარებით სარტა... ანი სასულიბის გაყვება და ამასთანვე უცნობი რაოდენობით გავზარდით ყველაფერი უფროსი სასულიბის დამზადება“ (გვ 2).

დარსი ეკნობით სასული ნიგნის (განამარტობით მინა...) მარტების წესების უფლებულიფებზე ორიფგარული შეცდომებსზე ავტორებით (უწად იფის აღენიშნა), ამსხვევებზე (ასხვევებზე), ასხვევ (ასხამე); კორექტურული შეცდომებსზე: უფროსი სასულიბის, მიწერის იყვეფა და სხვა, რომლებიც ამ შიკრ მიყვლიბის ნიგნში (35 გვ) უმარტა.

განსაკუთრებით გვიად შეეფიბთ იმ განმარტობისას, რომელსაც ტერმინთა მხარტების აქვს ავტორი. ნიგნში შიქრის უფენისის ნაცულად გვეფიბს პესიკი; სარმის და სირიფი (წარფი); ასხვეტი (ასხვეტი); შეტალი (ლიორნი); არესის სიკი არეფ სიკის ნაც-

ვლად (თუცა ამ შემთხვევაში სწორი ფორმაც დასტურდება), მსუბუქე განიან სასულს შამპანურს უწოდებენ, ნაცულად შამპანურისა.

წარმოის ავტორებს თავი რომ შეეწესებნათ და ქართული ენის განმარტობით ლექსიკონში ჩაეყვანათ, ამგვარ შეყვამებს მიიწე აიყვლებდნენ. მაგრამ კანონი ავტორთა უფლებამოვალეობათა განსაზღვრასს ქართული ენის ცოდნის ამ იტივალისინებს. ზეფი დროში, როფესაც კანონის დაცეცა პრობლემადაა ტყული, აქვს მკორტორთაიანი ლექტრატურის გამოცემისთვისაც საცულადებელი გატებს სარეკლიო სასულიბის ჩატარება. ეს ვრთი შრომე, დაფმარება ავტორებს, რომელთაც ავტორთი წერითი შეტყვევების კლტრატურა, სოლო, შიკრე შიკრე, წარმოდებელი მინა შემარტებს უწინგერობის იმ ტლას, რომელსაც საგანგამო ზღვარს მიიღწია.

6068 მუხარბია

მარდიული თანამედროვე

8 ნოემბერი ილია ჭავჭავაძის დაბადების დღეა

„მარად და ყველგან,
საქართველოვ, მე ვარ შენთან“

პნაპანა

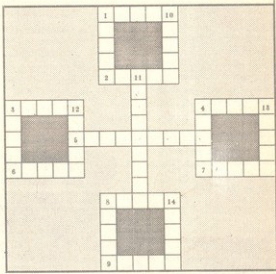

კროსვორდი

ეს ზვეულებრივი კროსვორდი არ გვეცნობთ. ვველა სიტყვა ივეუხისტეაონის“ აფორიზმებიდან არის ამოღებული. ქვემოთ მოცემულ აფორიზმებში გამოტოვებულია სიტყვები, რომლებიც უნდა გამოიცნოთ და ჩაწერთ შესაბამის უჯრებში იმ ფორმით, რა ფორმითაც არის წარმოდგენილი პოემაში.

აბა, ვნახოთ, ვის უკითხაო „ვეუსისტაოსანი“.

კორონონალურად: 1. შევთა შიგან სიხვე ვით... აღუა რეუთია. 2. ... თუ ჭირსა არ დასთობ, ღვინი რა დასათობია. 3. გული მისცეს გულისათვის, სიყვარული გზად და ... 4. ხაის მიჯნური ხინური, არ შეძვი, ბილწი, ... 5. რაცე ვის რა შედმან მისცეს, ... და მას უნობდეს. 6. გული, ცნობა და გონება ერთმანეთსედა ჰკვიდინ რა გული წავა, ... წიფენ და მისცენ შვიდან. 7. ... ძალ-უც ხორციელს განცებისა გარდაიღუნა. 8. მართლია თქმულია არა მართებს ყვესა ვარდი, ვოსა... 9. ღმერთმან ერთი ვით აქვთნის, თუ... არ წაწყვიდის.
პერტიკალურად: 1. ვარდსა ჰკითხეს: ... ტურევა რამან შეტქმნა ტანად, ძირად? 10. ბოროტსა... ეციოდმან, არსება მისი ვრცელია. 11. ... ვერვინ შესცვლის, არ საქმელი არ იქმნების. 3. გული კრულია კაცისა, ... და

გაუქლიმენი. 12. ... ხეთა მოერევის, მცირე დასწავეს ნაერწკალი. 4. ვა, იჭრო... მოცებათა არიდეს მისცემს ღვინას. 13. აესა კარგად ვერვინ შესცვლის, თავსა ახლად ვერვინ... 8. რა აქამო დახნეუდეს, ... გინდა საქებარი, მან სხვა უბნის მკურნალი და მთავისა შემტყვებარი. 14. კაცისა შიგან რაცე დგას, ... წარმიდინდების.

რატომ ვაპოვებთ ასა?

ჩინის რაბ

— ეს სიტყვები იმპარება დილოთის, განსაღტრებით სასმელ-საჭეღის სიტყვის აღსანიშნავად. ზიტის რისი მერე არავერი აკლიათო, რომ იტყვიან, ეს ნიშნავს: ველაფერი აქეთ, რისი შივნაც კი საერთოდ შესაძლებელიაო. როგორც ვიცით, ზიტს რძე არ აქვს და მისი შივნაც შეუძლებელია.

სახლად ღმარა

— ამ გამოთქმას ვველა ვიცნობთ და ხშირად ვხმარობთ, როცა ვინდა ხატონად ვთქვათ, მოულოდნელობისაგან ვაშტრად, განცვირდა, გაუცდაო, მაგრამ ცოტა ვინმე თუ იცის,

რას ნიშნავს ცალკე სიტყვა სახტი. ეს სიტყვა წარმოშობით ოსურია და დარქობილის ან დარტელს ნიშნავს. ამრიგად, ზემოხსენებული გამოთქმის პირდაპირი მნიშვნელობაა: „ხატობილი დარა“.

აქილევსის მუნალი

— ეს გამოთქმა ნიშნავს ადამიანის სუსტ მხარეს, ვველობე სუსტ ადგოს. აქილევსი ბერძნული მითოლოგიის საყვარელი გმირია, ზღვის ჭლობერთის თეტრდის შვილი. დღემდე აქილევსი მდინარე სტრუში ჩაყურუემელია, რის შემდეგაც მის სხეულს ვერავითარი იარაღი ვრის დააღლებდა, მაგრამ მდინარეში ათო-ველების დროს აქილევსი ჭუსელი არ დასცვლებია; რადგან ღვიდს შესლით ეკავა. ბერძენებს და ტროელებს შორის ამტყდარი ომის დროს ტროას მეფესწულმა პარისმა სწორედ ჭუსელში მოაიტყა ისარი და მოკლა იგი.

დავინებული შაქიძისა

 საქართველოს მხსნეობათა აკადემიის
 პრეზიდენტს, აკადემიკოს ალბერტ თავხელიძეს

ბატონო ალბერტ, ვიცი, რომ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიაში არის ენისა და ლიტერატურის განყოფილება. გვახსოვს, რომ არცთუ შორეულ წარსულში ეროვნული აკადემიის შემადგენლობაში იყო არა ერთი თვალსაჩინო მეცნიერი — ქართული ენისა და ლიტერატურის მკვლევარი. მაგრამ, სამწუხაროდ, ამჟამად აკადემიაში არ არის ქართული ენის არც ერთი სპეციალისტი, არც ნამდვილი წევრი და

არც ნევრ-კორესპონდენტი... ქართული ლიტერატურის მკვლევართაგან მხოლოდ ერთია ეროვნული აკადემიის ნამდვილი ნევრ-კორესპონდენტი (ბატონი გ. ციციშვილი), არცერთი — ნევრ-კორესპონდენტი...

გვიანტერესებს და გთხოვთ გვიპასუხოთ:

დღეს საქართველოში ქართული ენისა და ლიტერატურის სპეციალისტთაგან არ არის ვინმე იმ დონის მეცნიერი, რომ ეროვნული აკადემიის ნევრობის (თუნდაც ნევრ-კორესპონდენტობის) ღირსი იყოს?

ნუთუ ფილოლოგიის სხვა დარგების განვითარების დონე საქართველოში დღეს იმდენად მაღალია ქართული ენისა და ლიტერატურის კვლევის დონესთან შედარებით, როგორც ეს თქვენს აკადემიაში ასეთი შეფარდებითაა ნარ-შოდგენილი — 1:მრავალი.

ხოშ არ გრძელდება ის „ტრადიცია“, როცა აკადემიაში არჩევანზე უარს ეუბნებოდნენ პავლე ინგოროვას, აკაკი განაწერელას?...
 მიუხედავად ამისა...

ბ. ჯორბენაძის საზოგადოების თავმჯდომარე, პროფესორი

ო. ანას ჩემო...

